

Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14> (дата звернення: 10.11.2019).

3. Про обов'язковий профілактичний наркологічний огляд і порядок його проведення : постанова Кабінету Міністрів України від 06.11.1997 № 1238 : ред. від 05.05.2016 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1238-97-п> (дата звернення: 10.11.2019).

4. Про вдосконалення системи профілактичних протиалкогольних та протинаркотичних заходів та обов'язкових профілактичних наркологічних оглядів : наказ М-ва охорони здоров'я України від 28.11.1997 № 1238 ред. від 31.08.2018 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0586-97> (дата звернення: 10.11.2019).

Одержано 12.11.2019

УДК 351.74/76

Дмитро Олексійович БУЛАТІН,

здобувач кафедри правоохоронної діяльності

та поліціїсти факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

ФОРМИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ

Правові основи здійснення превентивної діяльності Національною поліцією України повинні регламентувати її основні форми. Будь-яка діяльність, зокрема й здійснення превентивної діяльності Національною поліцією України, будується на певних методах і формах її здійснення.

Традиційно, превентивна діяльність Національною поліцією України здійснюється у співвідношенні заходів переконання із заходами примусу стосовно осіб, які порушують норми права і правила поведінки, встановлені суспільством. Залежно від методу, застосовують різні форми здійснення такої превентивної діяльності, під якими розуміють науково обґрунтовану систему найбільш доцільних і правомірних заходів профілактики правопорушень.

Основними формами реалізації методу переконання є індивідуальні або колективні бесіди, обговорення поведінки особи, встановлення над ним індивідуального або колективного шефства, спільна участь вихователя і особи, що перевиховується, у суспільно корисній діяльності, тощо. Основною організаційно-тактичною формою виховного впливу на особу є бесіда.

Форми здійснення превентивної діяльності Національною поліцією України закріплюються адміністративно-правовими нормами. Вони є зовнішнім вираженням системи методів та засобів такої діяльності, порядку їх застосування в процесі попередження правопорушень Національною поліцією України, виявлення причин та умов, що сприяють їх вчиненню, та здійснення заходів щодо їх усунення. Досліджуючи профілактичну діяльність Національної поліції України В. І. Фелик визначив, що загальна профілактика правопорушень Національної поліції може виражатися в таких формах: 1) нормативно-правове забезпечення профілактичної діяльності; 2) міжнародне співробітництво у сфері профілактики правопорушень; 3) взаємодія з міжнародними організаціями у сфері профілактики правопорушень та боротьби зі злочинністю тощо. Профілактична діяльність спеціальної спрямованості Національної поліції можлива в таких формах: 1) припинення або недопущення вчинення правопорушення, попередження настання негативних наслідків від його вчинення; 2) інформаційно-роз'яснювальна робота серед населення; 3) взаємодія з іншими правоохоронними органами, громадськими формуваннями з охорони правопорядку, населенням, підприємствами, установами та організаціями з питань попередження правопорушень на відповідній території тощо. Індивідуальна профілактика правопорушень Національної поліції може виражатися в таких формах: 1) профілактичний облік щодо осіб, схильних до вчинення правопорушень; 2) профілактичний обхід адміністративної дільниці; 3) адміністративний нагляд тощо [1, с. 19–20].

Форми індивідуальної превентивної діяльності здійснюваної Національною поліцією України – це сукупність зовнішньо виражених дій, які провадяться з метою виявлення та усунення причин і умов, які сприяють вчиненню особами правопорушень, здійснення корекції їх поведінки. Виділяють загальні та спеціальні форми здійснення превентивної діяльності Національною поліцією України. Загальні форми індивідуально-профілактичної роботи охоплюють: профілактичні бесіди; усне попередження про неприпустимість протиправних дій; роз'яснювальна робота про наслідки протиправної поведінки, превентивна перевірка; превентивні бесіди з родичами та особами, які можуть на позитивно вплинути на поведінку особи; дій із виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню правопорушень та заходи з їх усунення (в межах компетенції); правове виховання громадян; виявлення осіб, які втягують особу у протиправну діяльність; допомога громадянам (консультування, із працевлаштування тощо); правове виховання,

організаційна допомога громадським об'єднанням; взаємодія із засобами масової інформації та ін. До спеціальних форм здійснення превентивної діяльності Національною поліцією України відносять профілактичні обліки осіб, притягнення особи до відповідальності, встановлення адміністративного нагляду.

Бесіда як форма здійснення превентивної діяльності Національною поліцією України може проводитися в індивідуальному порядку при постановці особи на облік або за наявності фактів антигромадської поведінки. Превентивні бесіди можуть проводитися, як правило, у неофіційній обстановці за місцем проживання, навчання або роботи особи.

Окремо доречно відмітити здійснення превентивної діяльності у формі взаємодії Національної поліції України з іншими суб'єктами. Так взаємодія здійснюється у формі: обміну інформацією (про правопорушення, що готуються, осіб які втягують у протиправну діяльність, коло знайомств особи тощо); участі у спільних нарадах з представниками інших державних органів та громадськості; спільного планування превентивних заходів (обходів, лекцій, ігор); спільного виконання окремих заходів; надання допомоги шляхом виділення співробітників або технічних засобів, створення необхідних умов роботи; створення спеціальних спільних груп для вирішення конкретних превентивних завдань.

Результат здійснення превентивної діяльності Національною поліцією України при тих самих її формах суттєво змінюється залежно від трьох основних детермінантів протиправної поведінки – особи, мікросередовища і конкретної ситуації. Сьогодення вимагає від Національної поліції України використання якісно нових форм здійснення превентивної діяльності, заснованих на поєднанні більш ефективних методів та принципів організації і управління силами та засобами поліції. В основу трансформації форм здійснення превентивної діяльності Національною поліцією України повинно бути покладено безумовний пріоритет прав і свобод людини.

Список бібліографічних посилань

1. Фелик В. І. Адміністративно-правове забезпечення профілактичної діяльності Національної поліції України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2017. 42 с.
2. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 10.11.2019).

Одержано 13.11.2019